

Olga WASIUTA

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Sergiusz WASIUTA

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

POLITYKA WEWNĘTRZNA I ADMINISTRACJA „PAŃSTWA ISLAMSKIEGO”

Abstrakt:

„Państwo Islamskie” jest powszechnie uważane za najlepiej zorganizowany międzynarodowy ruch dżihadystyczny, wyróżniający się dużą skutecznością administracyjną. Jego struktura powstała pod wpływem zarówno szariatu jak i potrzeb wynikających z rozwoju technologii. Islamiści ustanowili rząd aspirujący do stworzenia kalifatu i roszcący pretensje do władzy nad całym światem muzułmańskim. W opracowaniu przedstawiono przyczyny 3-letniego sukcesu ISIS, którego źródłem była sprawność wojskowa, oraz skuteczność scentralizowanej administracji. Opracowanie dotyczy okresu istnienia kalifatu, czyli lat 2014-2016.

Słowa kluczowe: ISIS, administracja, polityka wewnętrzna, biurokracja.

Wprowadzenie

Do niedawna „Państwo Islamskie” (*ISIS – Islamic State of Iraq and Sham; Da'isż - Ad-Daula al-Islamijja fi al-Irak wa-asz-Szam*; Islamskie Państwo w Iraku i Lewancie) było jednym z najbardziej złożonych, zamkniętych i stosunkowo skutecznych zjawisk militarnych i politycznych we współczesnych stosunkach międzynarodowych. W czasie trwania wojny domowej w Syrii rozwinęło się ono z ekstremistycznej, marginalnej frakcji, do najsilniejszej, najlepiej finansowanej i uzbrojonej organizacji quasi-państwowej, która kontrolowała duże obszary kilku krajów, miała sprawną armię zdolną skutecznie walczyć przeciwko regularnym siłom zbrojnym. Na terenach kontrolowanych przez bojowników zostały ustanowione autorytarne władze, opierające się na przemoc, a mieszkańcy żyli zgodnie z zasadami szariatu. „Państwo Islamskie” nie oczekuje aprobaty ze strony środowiska międzynarodowego, wypowiadając wojnę wszystkim, którzy nie są „prawdziwymi muzułmanami”. Łamiąc w sposób spektakularny wszelkie zasady prawa międzynarodowego i prawa człowieka, czego przykładem jest

video-terror (Cantlie, 2014, s. 53-55), przyciąga do siebie najbardziej radykalnie nastawionych zwolenników utworzenia światowego kalifatu, także spośród muzułmańskich społeczności Zachodu.

Analiza funkcjonowania ISIS jest zadaniem utrudnionym z uwagi na fakt, że jest to element skomplikowanej rozgrywki między mocarstwami, państwami regionu, organizacjami reprezentującymi interesy poszczególnych narodów i stronnictw. Ponadto, mimo obszernej literatury, do dzisiaj nie wyjaśniono pochodzenia oraz nie przedstawiono rzeczywistych celów ISIS (Stach, Kura, 2015, s.83-84; Wejkszner, 2016, s.83). Brak właściwych wniosków z analizy mechanizmów działania ISIS oczywiście nie wynika ze złego oglądu sytuacji, tylko z toczonej gry, w której ta organizacja odgrywa różne role w scenariuszach pisanych na potrzeby różnych stolic i ośrodków politycznych. Pomimo wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz zwalczania ISIS za pomocą środków wojskowych i finansowych, dzięki którym ISIS straciło swoje pozycje terytorialne i finansowe, Państwo Islamskie nadal utrzymuje swoją obecność w Iraku i Syrii, a teraz i w Afganistanie. Ponadto rozszerza ono swoją działalność na nowe regiony. Ataki terrorystyczne w ostatnich dwóch latach wskazują, że ISIS może atakować obiekty cywilne bez względu na ich lokalizację. ISIS rozszerza zakres swego oddziaływania na państwa Afryki, Bliskiego Wschodu, Południowej i Południowo-Wschodniej Azji. Ponadto, ideologia ISIS jest wystarczająco atrakcyjna dla innych grup terrorystycznych, w wyniku czego niektóre z nich, w tym Państwo Islamskie Iraku i Lewantu w Libii, organizacja *Mujabedeem Kairouan* i *Jund al-Khilafah* w Tunezji, Islamski Ruch Uzbekistanu, *Tegrik-e-Kalifat* w Pakistanie i *Ansar al-Khilafah* na Filipinach, przysięgły wierność samozwańczemu kalifowi (Report, 2016).

Polityka wewnętrzna

ISIS to marginalna organizacja ekstremistyczna która przeobraziła się w państwo terrorystyczne ze wszystkimi narzędziami niezbędnymi do jego zarządzania. Z organizacji wojskowej powstał system, zdolny zabezpieczyć wszelkie potrzeby ludności, zapewniając dostawy nośników energii i żywności (Thompson, Shubert, 2015). Według amerykańskiego analityka ds. Iraku Jordana Perry, ISIS kopiuje strategię Hamasu: zapewnia obywatelom usługi publiczne, odbudowując m.in. szpitale i szkoły, i zaczyna korzystać ze wsparcia ludności.

„Państwo Islamskie” jest powszechnie uważane za najlepiej zorganizowany międzynarodowy ruch dżihadystyczny, wyróżniający się dużą skutecznością administracyjną. Jego struktura powstała pod wpływem zarówno szariatów jak potrzeb, wynikających z rozwoju technologii. Islamiści ustanowili rząd aspirujący do stworzenia kalifatu i roszcący pretensje do władzy nad całym muzułmańskim światem. O strukturze „Państwa Islamskiego” uzyskujemy informacje z kilku już wydanych angielskich monografi, raportów i dokumentów, dostępnych dla szerszej publiczności, przechwyconych przez

irackie i amerykańskie siły na obszarach wcześniej kontrolowanych przez terrorystów.

Głównym zadaniem ISIS na obszarach kontrolowanych jest zapewnienie lojalności ludności i potwierdzenie społecznej i ekonomicznej żywotności idei Kalifatu, opartej na szczególnie ścisłej interpretacji prawa islamskiego. Właśnie na to jest skierowana wewnętrzna polityka Państwa Islamskiego, która obejmuje następujące elementy:

- 1) przywrócenie normalnego życia na obszarach zniszczonych przez wojnę;
- 2) realizacja programów wsparcia społecznego i regulacji stosunków społecznych;
- 3) eliminacja „nielojalnych” elementów, które dotyczą przede wszystkim nie sunnitów.

Konieczność finansowania problemów społecznych dla zapewnienia lojalności po raz pierwszy pojawiła się w marcu 2014 r., kiedy ISIS musiało zapłacić na ten cel ponad 2 mln dolarów plemionom zamieszkującym w strefie wojny wokół Deir ez-Zor we wschodniej Syrii. W związku z tym, że większość tej kwoty było przeznaczono na rozwiązanie problemów społecznych, przywódcy ISIS doszli do wniosku, że finansowanie programów socjalnych może być lepszym środkiem gwarantującym lojalność i wsparcie ludności, niż masowe represje. Należy wziąć pod uwagę fakt, że wśród przywódców ISIS było wielu byłych członków partii Baas (*Hizb al-Bas al-Arabi al-Isztiraki fi al-Irak* – Partia Socjalistycznego Odrodzenia Arabskiego), doświadczonych w zarządzaniu, którzy jednym z głównych zadań dla siebie postawili znormalizowanie życia na obszarach zniszczonych przez wojnę. Takie podejście spotkało się z największym poparciem wśród lokalnej ludności, która w zamian za ustanowienie pokoju i porządku była gotowa przyjąć ideologię ISIS.

Życie społeczne na obszarach podlegających kontroli ISIS budowano zgodnie z normami szariat. Złodziejom odcinano ręce, niewierne żony kamienowano, pijaków i cudzołóżników biczowano, dilerom narkotyków odcinano głowy, a homoseksualistów zrzucano z dachów wieżowców. Policja religijna jeździła ulicami osiedli, sprawdzając czy wszędzie ceny są uczciwe i nakazy szariat przestregane. Działy szariackie organy sądowe i wykonawcze. Polityka wewnętrzna ISIS oparta była na zasadach solidarności społecznej z ubogimi, na potrzebie rozwoju samoorganizacji społeczeństwa w oparciu o tradycyjne zasady islamskie.

Szczególną uwagę poświęca się szeroko zakrojonej działalności społecznej, w tym dostarczanie pokarmów i usług medycznych potrzebującym, pomoc w uzyskaniu wykształcenia, wdrożeniu sprawiedliwości islamskiej i porządku. Wszystko to zapewniało znaczne poparcie dla islamskich radykałów wśród miejscowej ludności. Politykę stymulowania pomocy społecznej ISIS prowadziło jednocześnie w różnych kierunkach. Jest to bezpośrednio ukierunkowane wsparcie ludności znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, na przykład masowa dystrybucja żywności i leków, oraz świadczenie pomocy

medycznej, jak to miało miejsce bezpośrednio po zdobyciu Palmyry. Działania te stanowiły tło dla urozmaiconej, wielkoskalowej pracy religijnej i ideologicznej. Ważnym elementem było też uwalnianie więźniów z zakładów karnych, tak jak miało to miejsce po przejściu Ramadi, administracyjnego centrum irackiej prowincji Anbar.

Według anglojęzycznego czasopisma ISIS „Dābiq” wydanego w lipcu 2014 r., nr 1, ewolucja organizacji, zgodnie z przyjętymi przez liderów poglądów, powinna obejmować pięć etapów:

1. *hijra* (zebranie wszystkich prawdziwych muzułmanów w kluczowym punkcie);
2. *jama'a* (gromadzenie siły);
3. *taghut* (destabilizację tyranicznych reżymów, które nie są legalne z punktu widzenia islamistów);
4. *tamkin* (konsolidację ludzi i zasobów wokół jednego celu z jednoczesnym oczyszczaniem od niełojalnych i nieszczerych elementów);
5. *khilafa* (budowę własnego „kalifatu” jako instytucji realizującej polityczną obecność islamu na Ziemi) (Wasiuta, 2018, s. 92).

Większość liderów ISIS w 2015 r. uważało, że organizacja znajdowała się na czwartym etapie jej tworzenia, a ogłoszenie „kalifatu” stanowi dopiero zapowiedź realizacji ostatecznego celu. Wewnątrz ISIS istniały jednak rozbieżności opinii co do przyszłego rozwoju organizacji. Do takich sprzeczności można zaliczyć przede wszystkim rozbieżność wśród przywództwa ISIS pomiędzy zwolennikami rozbudowy państwa i zwolennikami „całkowitej ekspansji zewnętrznej” w formie organizacji terrorystycznej. Zwolennicy rozbudowy państwa podkreślali, że priorytetem jest konsolidacja mieszkańców na kontrolowanych obszarach, rozbudowa infrastruktury i tworzenia dodatkowych źródeł dochodu. Wskazywali oni na potrzebę jakościowego wzmocnienia poziomu lojalności ludności miejscowej i plemion, tworzenie z nich bazy społecznej „Państwa Islamskiego”. Przeciwnicy tej opcji uważali, że „kalifat” nie wytrzyma bezpośredniej konfrontacji z międzynarodową koalicją w przypadku prowadzenie operacji lądowej. Zwolennicy państwa kontrargumentowali z kolei, że rozbudowa społeczeństwa na fundamentach porządku i sprawiedliwości społecznej przyciągnie do ISIS znacznie więcej zwolenników niż wojna terrorystyczna na obcych terytoriach, która wymaga też znacznych zasobów finansowych. Zwolennikami tego podejścia byli w większości dawni działacze partii Baas, oficerowie i urzędnicy z okresu rządów Saddama Husajna w Iraku, a także przedstawiciele plemion i miejscowych liderów. Ich przeciwnicy to głównie przedstawiciele „internacjonalistów” (Панкратенко, 2015 a, s.154). Należy zauważyć, że zwolennicy „całkowitej ekspansji zewnętrznej” starali się osłabić pozycję oponentów wszelkimi sposobami, nie wyłączając fizycznej eliminacji, tak jak miało to miejsce wśród wiernych ISIS byłych przedstawicieli partii Baas w Mosulu latem 2014 r. Takie

działania nie pozostały bez odpowiedzi ze strony zwolenników rozbudowy państwa, posiadających dominującą pozycję w Radzie Bezpieczeństwa ISIS.

Lokalne władze ISIS praktycznie całkowicie przejęły kontrolę w zakresie usług komunalnych, od dostaw energii, wody, gazu, aż po działalność piekarni. Oznaczało to, że lokalne samorządy ISIS zaspokajały wszystkie najważniejsze potrzeby ludności. Władze lokalne ingerowały w wysokość cen, nie pozwalając handlarzom na ich zawyżanie. W większości miejscowości znajdujących się pod kontrolą ISIS w 2014 r. niemal całkowicie przywrócono połączenia autobusowe, z których korzystanie było bezpłatne albo za cenę symboliczną. W niektórych miejscowościach zostały odrestaurowane pomieszczenia dla poczty, działał również system zaopatrzenia dla ubogich. Mieszkańcom, którzy remontowali albo odnawiali swoje domy, ISIS oferowało nieoprocentowane pożyczki. Niektórzy żołnierze sił zbrojnych ISIS otrzymywali bezpłatne mieszkania w pierwszej kolejności. W następstwie prześladowań stosowanych wobec mniejszości religijnych w dyspozycji władz lokalnych na kontrolowanych przez ISIS terytoriach znalazła się duża liczba wolnych mieszkań.

W 2015 r. liderzy ISIS przyjęli koncepcję „bliskich i dalekich wrogów”, która generalnie odzwierciedla przyszłe kierunki wojskowych i politycznych działań poza „kalifatem”. Zgodnie z tą koncepcją „najbliższymi wrogami”, a więc celami priorytetowymi były reżimy rządzące w Arabii Saudyjskiej, Libii, Egipcie, Algierii i Nigerii. Ich destabilizacja miała być, zgodnie z przywódcami ISIS, kluczowym warunkiem istnienia „kalifatu” oraz bezpieczeństwa jego prowincji na terytorium tych krajów i sąsiadujących z nimi państw. Działalność ISIS w Libanie skierowana była na neutralizację ruchu „Hezbollah” oraz wzmocnienie lokalnych grup sympatyzujących z ISIS (Панкратенко, 2015 b). W odniesieniu do Jordani wybrano bardziej radykalną strategię, przewidującą doprowadzenie do destabilizacji sytuacji w kraju, a jako ostateczny cel - obalenie rządzącej w Ammanie dynastii.

Pierwszy gabinet Państwa Islamskiego Iraku był utworzony w 2006 r. i składał się z kilku ministerstw wyspecjalizowanych w zarządzaniu przychodami z ropy naftowej i innych zasobów naturalnych. Później kontrolę nad finansami, które znacznie wzrosły po opanowaniu Mosulu w czerwcu 2014 roku, sprawował osobiście samozwańczy kalif, Abu Bakr al-Baghdadi. Niektórzy badacze szacują, że suma aktywów ISIS wtedy wynosiła około 2 mld dolarów (Abu Hanieh, Abu Rumman, 2015, p. 278; Wasiluta, 2017, s. 33-49).

Zasady administracji „Państwa Islamskiego”

Pod koniec 2015 r. w ręce dziennikarzy „Guardiana” trafił projekt dokumentu ISIS, w którym na 24 stronach był nakreślony projekt funkcjonowania nowego państwa islamskiego w Iraku i Syrii. Projekt zawierał m.in. utworzenie departamentów rządowych, skarbnicy, ekonomicznego programu samowystarczalności, nawiązania stosunków zagranicznych, stworzenie potężnego aparatu propagandowego, scentralizowanej kontroli nad

ropą, sektorem gazu i innymi ważnymi sektorami gospodarki oraz obozów wojskowych. Dokument pokazuje jak grupa terrorystyczna postanowiła zbudować własne scentralizowane państwo w Iraku i Syrii na zasadach samowystarczalności, przewidując ścisłą kontrolę nad surowcami energetycznymi, produkcją żywności i innymi sektorami gospodarki, edukacją, ochroną zdrowia, aż do zasad dotyczących spędzania wolnego czasu (Malik, 2015). Dokument był przygotowany w 2014 r. przez Egipcjanina *Abu Abdullah* i zatytułowany „Zasady administracji Państwa Islamskiego”. Zawierał wytyczne do przygotowania „kadry kierowniczej” i został napisany po tym, jak lider ISIS, Abu Bakr al-Baghdadi, ogłosił w dniu 28 czerwca 2014 r. „Kalifat” w Iraku i Syrii. Określał on sposoby organizowania ministerstw i służb, w tym zdrowia, edukacji, zasobów naturalnych, przemysłu, stosunków zewnętrznych, public relations i obozów wojskowych, a także plany budowy ośrodków szkoleniowych dla wojska i rezerwistów. Ci ostatni mieli przechodzić coroczne dwutygodniowe szkolenia, aby nauczyć się „najbardziej nowoczesnych metod użycia broni, planowania wojskowego i obsługi sprzętu wojskowego”. Żołnierze mieli otrzymywać szczegółowe „wytyczne dotyczące technik i technologii wroga” i informacje, jak z tego wszystkiego można skorzystać na polu walki (Wasiuta, 2018, s. 95-96). Szkolenie w korzystaniu z lekkiej broni miały przechodzić dzieci, przy czym najzdolniejsze miały zostać wybrane do wykonywania zadań związanych z bezpieczeństwem, takich jak obsługa w punktach kontrolnych i patrole. Dokument ujawnił po raz pierwszy, że ISIS wykorzystywało dzieci w działaniach wojennych, w skrajnych przypadkach zmuszając je do rozstrzeliwania więźniów (Malik, 2015).

Abu Bakr al-Baghdadi zbudował hierarchiczną i scentralizowaną organizację. Zmniejszył on rolę „internacjonalistów” na najwyższych stanowiskach kierowniczych w organizacji, stawiając ich na czele jednostek bojowych, jak również czyniąc ich odpowiedzialnymi za media i propagandę, rekrutację oraz zbieranie darowizn. Abu Bakr al-Baghdadi pozwolił więc głównie Irakijczykom, byłym wojskowym z partii Baas, kierować ISIS. Przede wszystkim należy zauważyć, że do najbliższego otoczenia „kalifa” al-Baghdadi wchodziło dwóch jego zastępców, którzy są bezpośrednio zaangażowani w działania operacyjne w Syrii (były generał armii irackiej, Abu Ali al-Anbari) i Iraku (były podpułkownik irackiego wywiadu wojskowego Abu Muslim al-Turkmani) (Панкратенко, 2015a, s.33). Do tego zespołu należał również jego asystent do spraw wojskowych (w rzeczywistości - dowódca wojsk ISIS), Abdul Rahman al-Bilawi (został zabity w maju 2016 r.), pod dowództwem którego były tysiące dowódców terenowych średniego i wyższego szczebla.

Biurokracja ISIS

ISIS była zorganizowana w sposób podobny do większości hierarchicznych biurokracji. Rząd ISIS składał się z al-Baghdadi i kilku kluczowych doradców (Moubayed, 2015, s.97). Reszta organizacji była

podzielona na dwa szczeble: **pierwszy szczebel** składał się z Rady Szury, Rady Wojskowej, Rady Bezpieczeństwa i Wywiadu, które Abu Bakr nadzorował osobiście. Rada Szury składała się z al-Baghdadi i tzw. gabinetu państwa islamskiego, do którego wchodziło 9-11 członków, mogących teoretycznie zwolnić lidera organizacji, jeśli nie będzie należycie wykonywać swoich obowiązków. Rada Wojskowa prowadziła politykę militarną i planowała operacje wojskowe. Głową Rady Wojskowej był oficer nominowany przez al-Baghdadi. Rada Wojskowa składała się z szefa rady i trzech członków. Zajmowała się dowództwem wojskowym w poszczególnych wilajetach (Hashim, 2014, s.8).

Dane wywiadu sugerują, że kontyngenty wojskowe ISIS – to odrębne grupy, składające się bezpośrednio z Irakijczyków, stowarzyszonych lokalnych bojowników z dawnego reżimu i zagranicznych bojowników, głównie z krajów arabskich, z wyjątkiem skutecznie walczących Czeczenów, obcych bojowników, którzy, jak twierdzono, odgrywają kluczową rolę w kierowaniu armią iracką w Mosulu. Personel wojskowy i wywiadowczy z byłej irackiej armii i służb bezpieczeństwa okresu Saddama Husseina pomógł założyć i uruchomić Radę Obrony, Bezpieczeństwa i Wywiadu, która miała szeroki zakres obowiązków, do których należały w szczególności:

- szczegółowa ochrona al-Baghdadi oraz zapewnienie bezpieczeństwa jego działalności;
- utrzymanie komunikacji między al-Baghdadi a gubernatorami prowincji, realizującymi decyzje Kalifa;
- nadzór nad egzekwowaniem orzeczeń sądu oraz egzekwowanie sankcji;
- ochrona Państwa Islamskiego przed infiltracją wrogów;
- nadzorowanie transportu poczty i utrzymanie bezpieczeństwa komunikacji między różnymi częściami „Państwa Islamskiego”;
- utrzymanie specjalnych oddziałów, które przeprowadzają zabójstwa, porwania i zbiór funduszy na rzecz ISIS (Hashim, 2014, s.8).

Na **drugim szczeblu** struktury ISIS najbardziej istotne znaczenie miała Rada Finansów, odpowiedzialna za finansowanie działań wojennych i funkcjonowania państwa. Wiedza o finansach ISIS jest wciąż niepełna, ponieważ opiera się na dokumentach, które wymagają weryfikacji. Głównym źródłem dochodu była sprzedaż ropy z pól naftowych znajdujących się pod kontrolą ISIS (Hashim, 2014, s.9; Wasiuta, 2017).

Władze ISIS były więc zorganizowane w formie kilku rad – odpowiedników ministerstw. Były to: Rada Szury, Rada Wojskowa, Rada Obrony, Bezpieczeństwa i Wywiadu, Rada Szariatu, Rada Finansowa i Rada do spraw Mediów (Abu Hanieh, Abu Rumman, 2015, s. 269; Orton, 2016). Każda z nich miała przewodniczącego i członków odpowiedzialnych za nadzorowanie spraw należących do ich jurysdykcji. Gdy ISIS zdobywała terytoria i tworzyła jednostki rządowe, kalif wyznaczał gubernatorów do nadzoru nad konkretnymi miastami i wilajetami. W ISIS zachowywano zasadę, że 20% dochodów

uzyskiwanych z różnych form działalności, władze lokalne muszą wysłać do dyspozycji centralnego rządu. Ponadto gubernatorzy muszą z kwot uzyskiwanych z podatków pokrywać koszty odbudowy infrastruktury, a także częściowo wynagrodzenia bojowników. W pierwszej kolejności finansowały jednak lokalne jednostki samoobrony i administrację. Według niektórych szacunków, na wymienione cele przeznaczano 56% dochodów władz lokalnych na kontrolowanych terytoriach (Wasiuta, 2018, s.99).

Na czele rządu stał samozwańczy Kalif Ibrahim - Abu Bakr Al-Baghdadi, który rozwijał strukturę państwa na zasadzie lojalności i posłuszeństwa, a tym samym ugruntował scentralizowaną naturę organizacji i kontrolę kalifa nad jej działalnością. On był szefem gabinetu zwanego Radą Szury, któremu podlegały pozostałe rady (Abu Hanieh, Abu Rumman, 2015, s. 269). Choć posługiwano się średniowiecznym pojęciem sprawiedliwości, ISIS stworzyło całkiem nowoczesną biurokrację. Zarządzało szpitalami z oddziałami położniczymi, gdzie noworodki były wpisywane do ewidencji i dostawały akty urodzenia. Pielęgniarki na motocyklach dostarczali szczepionki przeciwko polio, odrze, różyczce i śwince. Sądy działały zgodnie z radykalnie pojętym prawem szariatu. „Resort” edukacji prowadził liczne szkoły a nawet uniwersytet w Mosulu. Dziewczeta i chłopcy uczyli się osobno, a lista przedmiotów była ograniczona. Uczono tylko czytania i pisania, matematyki i religii pojmowanej na modłę ISIS. Ubiegający się o pracę nauczyciel musiał przejść oficjalny kurs szariatu. Na wielu polach „Państwo Islamskie” po prostu przejęło istniejącą infrastrukturę, zwłaszcza w targanej wojną domową Syrii (*Wilajety*, 2015).

*

*

*

Informacje na temat struktury Państwa Islamskiego są niepełne i niepewne. Natomiast jest pewnym, że jedną z głównych przyczyn sukcesów ISIS była sprawna scentralizowana organizacja, a zwłaszcza to, że działaniami militarnymi nie kierowali mullahowie, lecz dobrze wyszkoleni, zaprawieni w bojach dowódcy, w dużej mierze wywodzący się z armii Saddama Husajna.

ISIS zostało stworzone przez doświadczonych funkcjonariuszy służb Saddama Husajna, w tym przedstawicieli potężnego wywiadu Baas. Dlatego ISIS wyróżniał wystarczająco wysoki poziom zawodowy kadry oficerskiej, personelu administracyjnego, mass medialnej propagandy oraz zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym. Wewnętrzna struktura ISIS, zgodnie z tradycyjnymi zasadami funkcjonowania służby specjalnej, łączyła w sobie otwarte, półoficjalne i całkowicie zamknięte komponenty.

„Państwo Islamskie” w latach 2014-2016 doprowadziło ruch dżihadystów na podbitych terytoriach do niespotykanego rozkwitu. Podporządkowując sobie duże obszary i zasoby, tworząc prawdziwą armię dziesiątków tysięcy dżihadystów, z własną artylerią, czołgami, a nawet wojskowymi bezzałogowymi samolotami, ISIS było w stanie przyciągnąć do swoich szeregów dużą liczbę specjalistów w różnych dziedzinach: żołnierzy

zawodowych, zwiadowców, specjalistów od mass-mediów, lekarzy, programistów, w ten sposób znacznie zwiększając swój potencjał. Trzyletnie istnienie „kalifatu” w dużej mierze było możliwe dzięki ich pracy. Obecnie „Państwo Islamskie” na obszarze Syrii i Iraku przestało istnieć. Jednak w 11 krajach nadal istnieją komórki ISIS, które zakonspirowane zachowują swoje struktury organizacyjne i przygotowują się do kolejnych operacji.

Literatura

- Abu Hanieh, H., Abu Rumman, M., 2015, *The „Islamic State” organization. The Sunni Crisis and the Struggle of Global Jihadism*, Friedrich-Ebert-Stiftung Jordan & Iraq FES, Amman.
- Belica, B., 2018, *Relacje saudyjsko-irańskie i układ sił na Bliskim Wschodzie*, *Przegląd Geopolityczny*, 24, s. 101-111.
- Cantlie, J., 2014, *The blood of shame*, [w:] „Dabiq”, Issue 14.
- Fogaś, A., Verba, V., Wilczyński, P. L., 2016, *Aktualne konflikty na Bliskim Wschodzie i ich wpływ na sytuację w Europie*, *Przegląd Geopolityczny*, 17, s. 41-49.
- Hashim, A. S., 2014, *From Al-Qaida Affiliate To The Rise Of The Islamic Caliphate: The Evolution Of The Islamic State Of Iraq And Syria (ISIS)*, December 2014, Military Studies Programme, Institute of Defence and Strategic Studies (IDSS), S. Rajaratnam School of International Studies (RSIS), Nanyang Technological University (NTU), Singapore.
- Hyra, M., 2016, *Zaangażowanie Arabii Saudyjskiej w aktualne konflikty zbrojne na Bliskim Wschodzie – przyczyny i perspektywy*, *Przegląd Geopolityczny*, 17, s. 50-62.
- Malik, S., 2015, *The Isis papers: leaked documents show how Isis is building its state*, 7 December 2015, <https://www.theguardian.com/world/2015/dec/07/leaked-isis-document-reveals-plan-building-state-syria>, czerwiec 2017.
- Moubayed, S., 2015, *Under the Black Flag: At the Frontier of the New Jihad*, I.B.Tauris, London New York.
- Orton, K., 2016, *Governing the Caliphate: Profiles of Islamic State Leaders*, The Henry Jackson Society, London.
- Przybytek, P., 2018, *Koncepcja władzy państwowej i prawa w państwach muzułmańskich i demokratycznych*, *Przegląd Geopolityczny*, 23, s. 158-179.
- Report of the Secretary-General on the threat posed by ISIL*, 2016, (Da'esh) to international peace and security and the range of United Nations efforts in support of Member States in countering the threat, 29 January 2016, <https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N16/023/53/PDF/N1602353.pdf?OpenElement>, czerwiec 2017.

Wasiuta, O., Wasiuta, S., 2018, *Polityka wewnętrzna i administracja „Państwa Islamskiego”*, Przegląd Geopolityczny, 26, s. 115-124.

- Stach, Ł., Kura, A., 2015, *Samozwańcze kalifaty we współczesnym świecie*, Przegląd Geopolityczny, nr 13.
- Thompson, N., Shubert, A., 2015, *The anatomy of ISIS: How the 'Islamic State' is run, from oil to beheadings* CNN. January 14, <http://edition.cnn.com/2014/09/18/world/meast/isis-syria-iraq-hierarchy/>.
- Wasiuta, O., 2017, *System ekonomiczny „Państwa Islamskiego”*, Przegląd Geopolityczny, 22.
- Wasiuta, O., Wasiuta, S., Mazur, P., 2018, *Państwo Islamskie: ISIS. Nowa twarz ekstremizmu*. Difin, Warszawa.
- Wejkszner, A., 2016, *Państwo Islamskie – fenomen nowego dżihadystycznego protopaństwa*, Przegląd Politologiczny, nr 4.
- Wilajety, rada szury i nowoczesna biurokracja. Jak funkcjonuje Państwo Islamskie*, 22 kwietnia 2015, <http://www.polskatimes.pl/artykul/3832731,wilajety-rada-szury-i-nowoczesna-biurokracja-jak-funkcjonuje-panstwo-islamskie-video,id,t.html>.
- Wilczyńska, A., 2015, *Zróżnicowanie wewnętrzne islamu*, Przegląd Geopolityczny, 13, s. 39-50.
- Wilczyński, P. L., 2016, *Uzbrojenie armii państw muzułmańskich i ich przemysł zbrojeniowy. Część II – Azja i Balkany*, Przegląd Geopolityczny, 17, s. 100-132.
- Панкратенко, И.Н., 2015а, *ИГИЛ сегодня: на пути к полноценному государству*, Центр стратегических оценок и прогнозов, Москва.
- Панкратенко, И., 2015б, *«ИГ»: перспективные направления экспансии*. В: *„Исламское государство”: сущность и противостояние*. Аналитический доклад, (ред.) Я. А. Амелиной и А. Г. Арешева. Кавказский геополитический клуб, Владикавказ.

Internal policy and administration of ISIS

„Islamic State” is widely regarded as the best organized international jihadist movement, distinguished by high administrative efficiency. Its structure was influenced by both sharia and needs resulting from the development of technology. Islamists have set up a government aspiring to create a caliphate and claiming power over the entire Muslim world. The study presents the causes of ISIS's three-year success, the source of which was military efficiency, and the effectiveness of centralized administration.

Key words: ISIS, administration, internal policy, bureaucracy.